

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Remissyttrande
2025-06-16

Remiss avseende betänkande Publiken i fokus - reformer för ett starkare filmland (SOU 2025:24)

Sammanfattning

Det nationella arbetet för filmpedagogik bör synliggöras

FOMP föreningen för film- och mediepedagogik finner det bekymmersamt att det främjande filmpedagogiska arbetet som görs nationellt inte synliggörs i tillräcklig omfattning i betänkandet. De satsningar som görs för att stärka barn och ungas filmkunnighet i de 19 regionerna, AV-mediecentralerna samt filmpedagogiska föreningar såsom FOMP bör lyftas fram.

Filmpolitiska målet gällande barn och unga bör kvarstå

I de nya filmpolitiska målen har det specifika målet för barn och unga tagits bort och ersatts med en hänvisning till de kulturpolitiska målen. FOMP föreslår att de nya filmpolitiska målen ska innehålla ett specifikt mål för barn och unga -*Barn och unga har goda kunskaper om film och ges lika möjligheter att ta del av och delta i filmverksamhet.*

Barnkonventionen bör tas i beaktande då filmpolitiken ska bidra till att uppfylla barnets rätt till kultur och delaktighet enligt FN:s konvention om barnets rättigheter, som är svensk lag sedan 2020. Att bortse från barn och unga i de filmpolitiska målen utan att koppla det till Barnkonventionen riskerar att inte fullt ut säkerställa att barnets bästa vägleder beslutsfattandet.

Begreppet filmpedagogik bör tydliggöras

Innebörden av ordet *filmpedagogik* bör tydliggöras. *Filmpedagogik* tillskrivs epitetet att enbart handla om film i skolan i betänkandet men som också avhandlar läran om film och filmkunnighet.

Stödet till filmkulturell verksamhet för barn och unga är viktigt och bör behållas

I den föreslagna stödförordningen finns inget utrymme för nuvarande stöd till filmkulturell verksamhet för barn och unga. FOMP proponerar för att förordningen kompletteras med en skrivelse som möjliggör bidrag till filmkulturell verksamhet för barn och unga på regional och kommunal nivå.

Remissyttrandet i detalj

Sid. 146. 6.6.2 samt Sid. 149. 6.6.3

Ordet *filmpedagogik* och dess betydelse

Innebörden av ordet *filmpedagogik* bör tydliggöras. *Filmpedagogik* tillskrivs epitetet att enbart handla om film i skolan i betänkandet men som också avhandlar läran om film och filmkunnighet som i sig inbegriper medie- och informationskunnighet. Ordet *filmpedagogik* innebär kunskap som är av yttersta vikt då det handlar om att föra vetenskap och hantverket vidare. Att lära sig om film börjar redan hos barn och unga som får möta kulturuttrycket och lära sig att förstå filmens språk och yttringar. Genom att stärka filmkunnigheten hos medborgarna i landet stöds även landets krisberedskap och säkerhet då det bör påminnas om att film är ett starkt påverkansverktyg.

Förslag: FOMP föreslår att ordet *filmpedagogik* ska förtydligas med att även innefatta "läran om film" och "filmkunnighet". Att stärka filmkunnigheten hos medborgarna i Sverige är av största vikt då film utgör ett kraftfullt verktyg för samhälllig påverkan. Ordet *filmpedagogik* innebär kunskap om att föra vetenskap och hantverket vidare.

Sid. 149. 6.6.3

Det nationella arbetet för filmpedagogik samt filmskapande för barn och unga på fritiden bör synliggöras

Det noteras att vissa regioner utvecklar filmverksamhet i kommunal fritidsverksamhet och på bibliotek, och att ungas filmskapande synliggörs på festivaler. Dessa insatser är viktiga men saknar ett tydligt politiskt erkännande på nationell nivå. Skapande skola-insatser finns och behövs men är begränsat och sporadiskt i sitt utbud, därför är det av största vikt att synliggöra de insatser som görs för att främja filmskapande för barn och unga på fritiden.

Förslag: Tydliggör de nationella filmpedagogiska insatserna samt filmskapande på fritiden. FOMP föreslår följande tillägg:

1. Synliggör de långa- och korta projektformer som görs för att stärka barn och ungas kunskaper i flera av de 19 regionerna i Sverige.
2. Synliggör de filmpedagogiska insatserna som görs genom AV-mediecentraler i Sverige.
3. Lyft fram de filmpedagogiska insatserna som görs via filmpedagogiska föreningar såsom FOMP.

4. Tydliggör i betänkandet att fritiden är en nyckelarena för eget filmskapande. Här formas identitet, uttrycksförmåga och framtida engagemang. Genom filmskapande på fritiden möter barn och unga kultur via fritidsgård, kulturskola, festivaler eller bibliotek, samt att unga bör ha möjlighet att uttrycka sin röst, sin verklighet och sina berättelser – särskilt viktigt för dem som annars är underrepresenterade, och slutligen ska unga i hela landet – oavsett socioekonomi, språk eller geografisk hemvist – få tillgång till filmskapande.

Sid. 214. 10.3

I den föreslagna stödförordningen finns inget utrymme för nuvarande stöd till filmkulturell verksamhet för barn och unga.

Det är av stor vikt att en nationell aktör som Svenska Filminstitutet bidrar med påverkansmedel som främjar och stimulerar lokal utveckling. Stödet för filmkulturell verksamhet för barn och unga utgör idag det enda bidraget som möjliggör för kommuner att samverka brett med flera aktörer, såsom kulturskolor, grundskolor, organisationer, föreningar och regioner. Om detta stöd avskaffas, kan en följd bli att färre kommuner får möjlighet att initiera och genomföra filmkulturell verksamhet för barn och unga, vilket skulle kunna resultera i att färre barn och unga får möjlighet att använda film som ett uttrycksmedel. Professionell produktion föds inte ur intet, grunden läggs genom arbetet med barn och unga. För att Sverige ska kunna bygga en blomstrande filmbransch måste satsningar göras redan i ung ålder. Detta kan liknas med idrottsrörelsens struktur, där investeringar i barn och unga stärker talanger som senare utvecklas till professionella idrottsutövare.

Förslag: FOMP proponerar för att förordningen kompletteras med en skrivelse som möjliggör bidrag till filmkulturell verksamhet för barn och unga på regional och kommunal nivå.

Sid. 217. 11.1 samt sid. 218. 11.1

Det filmpolitiska målet för barn och unga

I de nya filmpolitiska målen saknas ett specifikt mål för barn och unga. Hänvisning sker istället till de kulturpolitiska målen. Att enbart referera till de övergripande kulturpolitiska målen är otillräckligt. Det kulturpolitiska mål som berör barn och unga är betydligt mer begränsat än det tidigare filmpolitiska målet, då det enbart fokuserar på att "uppmärksamma barnens rätt till kultur". Detta mål utesluter det bredare och avgörande perspektivet som innefattar såväl möjligheten att se, samtala och skapa kultur och film. Det förefaller även motsägelsefullt att barn och unga inte explicit nämns inom vare sig kultur- eller filmpolitiken, särskilt när båda målen innehåller liknande formuleringar om exempelvis kultur- och filmarv.

Förslag: FOMP yrkar på att det nya filmpolitiska målet ska innehålla ett specifikt mål för barn och unga *-Barn och unga har goda kunskaper om film och ges lika möjligheter att ta del av och delta i filmverksamhet.*

Barnkonventionen bör tas i beaktande

Det är en stor svaghet att barnkonventionen inte nämns i betänkandet. Filmpolitiken ska bidra till att uppfylla barnets rätt till kultur, yttrandefrihet och delaktighet i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen), som är svensk lag sedan 2020. Det innebär att myndigheter och politiska beslutsfattare är skyldiga att ha barnets rättigheter i åtanke i all offentlig verksamhet, inklusive kultur och filmpolitik. I alla beslut som rör barn ska barnets bästa komma i främsta rummet, det gäller även här när filmpolitiska mål ska omformuleras och omprioriteras. Att ta bort barn och unga från de filmpolitiska målen utan att förankra det i Barnkonventionen kan riskera att barnets bästa inte vägleder styrningen tillräckligt tydligt.

Linda Svensson
Ordförande FOMP

Om FOMP

Föreningen för film- och mediepedagogik (FOMP) är en ideellt oberoende förening som sedan starten år 2000 har drivit frågor på nationell nivå inom film- och mediepedagogik. FOMP arbetar för att stärka kunskapen om film- och mediepedagogik, och våra medlemmar är verksamma inom filminstitutioner, mediecentraler, skolor och lärosäten över hela Sverige.